

PAWEŁ GONDEK

Poznań

Kostrzyn nad Odrą w Unii Europejskiej

Kostrzyn nad Odrą jest miastem położonym w północno-wschodniej części Ziemi Lubuskiej, w zachodniej części Kotliny Gorzowskiej, u ujścia rzeki Warty do Odry. Obecnie miasto zajmuje obszar 4617 ha, zamieszkały przez około 17,5 tysiąca osób. Kostrzyn nad Odrą znajduje się jedynie 75 km od Berlina. Nad Odrą i Wartą krzyżują się szlaki lądowe i rzeczne. Dzięki stacji kolejowej, otwartej 12 października 1857 roku, Kostrzyn łączy się bezpośrednio ze Szczecinem, Wrocławiem, Katowicami, Bydgoszczą i Warszawą. System rzek i kanałów umożliwia połączenie z miastami portowymi Polski i Niemiec (Serwis Internetowy Urzędu Miasta).

Kostrzyn nad Odrą jest jednym z najprężniej rozwijających się małych miast w Polsce. Bezrobocie funkcjonalne wynosi tylko około czterech procent. Na terenie Kostrzyna znajduje się dyrekcja Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna. Od 1997 roku z sukcesem wspiera i obsługuje inwestorów krajowych i zagranicznych. Powstają kolejne fabryki, tysiące nowych miejsc pracy, rośnie wartość inwestycji. K-S SSE jest jedną z najszybciej rozwijających się polskich specjalnych stref ekonomicznych, zarówno pod względem finansowym, jak i terytorialnym (*Strefa Gazelą Biznesu*). Jest jedną z największych Stref w Polsce, która oferuje bogaty wybór terenów w pełni przygotowanych do rozpoczęcia inwestycji od zaraz. Strefa daje również ulgi i preferencje podatkowe zagwarantowane prawnie przez polski rząd i parlament. Zwolnienia podatkowe w Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej są największą dostępną ulgą finansową obowiązującą obecnie w Polsce. Inwestorów wspierają rząd RP i samorządy lokalne, będący głównymi akcjonariuszami Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. Dzięki temu inwestycje realizowane są w komfortowych dla inwestora warunkach, a sprawność działania spółki zarządzającej Strefą znacznie ułatwia firmom rozpoczęcie i prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce (K-S SSE). Wskazując choćby ostatnie lata można przytoczyć kilka nagród otrzymanych przez samorząd Kostrzyna nad Odrą, K-S SSE S.A., oraz poszczególne przedsiębiorstwa działające na terenie miasta i gminy. Jedną z najbardziej prestiżowych była „Gazela Biznesu” przyznana w konkursie organizowanym przez „Puls Biznesu”. Nagrodę otrzymała w 2010 roku Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna. Zestawienie to wynik współpracy „Pulsu Biznesu” oraz firmy doradczej Coface Intercredit Poland. W jedenastej edycji tego prestiżowego wyróżnienia gazeta gospodarcza przedstawiła firmy, które niezależnie od koniunktury gospodarczej, z roku na rok odnotowują poprawę wyników finansowych. Lista z 2010 roku różniła się od poprzednich pod wieloma względami. Przede wszystkim znalazło się na niej aż pięćset firm mniej niż w 2009 roku. Głównie dlatego, że wśród branych pod uwagę efektów lat 2007, 2008 i 2009, przynajmniej piętnaście miesięcy można uznać za

czas kryzysu. Tym bardziej należy docenić sukces Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która w województwie lubuskim zajęła drugie miejsce ze wzrostem przychodu w 2010 roku w wysokości 318,51% (*Strefa Gazetą Biznesu*). Kostrzyn otrzymał także wyróżnienie w konkursie „Diamenty Forbesa”. Na gospodarczej mapie przedsiębiorstw najszybciej zwiększających swoją wartość w województwie lubuskim dominują firmy z Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry, ale prawdziwym królem polowania okazał się Kostrzyn nad Odrą wraz z Kostrzyńsko-Słubicką Specjalną Strefą Ekonomiczną. Dwóch z trzech zwycięzców lubuskiego zestawienia działa właśnie w tym przygranicznym mieście. Obaj w branży papierniczej. Czarnym koniem rankingu okazała się firma „Bakra” Witolda Wiśniewskiego, która zajęła drugie miejsce w grupie przedsiębiorstw notujących sprzedaż powyżej 350 milionów złotych rocznie. Największe przychody ze sprzedaży wśród firm działających w K-S SSE od lat utrzymuje Arctic Paper Kostrzyn S.A., z przychodem za 2009 rok w wysokości 842,7 mln zł. W opinii magazynu „Forbes” wśród lubuskich liderów przedsiębiorczości znajduje się też chorwacka firma z branży spożywczej „Podravka Polska” (Machowiak).

Kostrzyn nad Odrą może poszczycić się otrzymaną prestiżową nagrodą „Lubuskie perły w Koronie”. 3 października 2011 r. w Zielonej Górze przewodniczący Rady Miasta Tadeusz Łysiak, zastępca burmistrza Zbigniew Biedulski i dyrektor Muzeum Twierdzy Kostrzyn Ryszard Skałba otrzymali dyplomy na osobowość województwa lubuskiego, natomiast „Wydarzeniem sezonu” został wybrany jednogłośnie „Przystanek Woodstock” pozostawiając rywali daleko w tyle. W kategorii „najciekawsza atrakcja turystyczna” Kostrzynowi udało się zdobyć perłę. „Kostrzyńskie Pompeje” to rozwijana od lat inicjatywa mająca na celu propagowanie turystyki w jedynej nieodbudowanej po zniszczeniach wojennych Starówce (Serwis Zielona Góra Nasze Miasto).

Miasto Kostrzyn nad Odrą to także bardzo bliskie kontakty z Niemcami. Miasto Kostrzyn nad Odrą oraz leżąca w bezpośrednim sąsiedztwie niemiecka gmina Küstriner Vorland są ściśle ze sobą powiązane poprzez bogatą historię, historyczne budowle i wcześniejsze związki. Wynikające z tego ogromne możliwości zachęcają do współpracy. Targowiska, sklepy, stacje paliw (w tym Shell, BP, Statoil, Orlen), obiekty gastronomiczne (w tym Mc Donald's) oraz skwery w Kostrzynie dzień w dzień odwiedzają setki obywateli Niemiec z przygranicznych gmin. W Urzędzie Miasta staże odbywają również studenci z Niemiec. Miasto współpracuje z siedmioma partnerami z zagranicy, głównie z Niemiec – miastami Berlin-Spandau, Kurtrin-Kietz, Peitz, Seelow, a także Sambor (Ukraina), Woudrich (Holandia) oraz Tomelila (Szwecja). Kostrzyn należy do Euroregionu Pro Europa Viadrina (*Miasto dobrze wykorzystanych szans*).

Od 2004 roku w Kostrzynie nad Odrą organizowany jest festiwal rockowy „Przystanek Woodstock”. W 2012 roku na „Przystanek” przyjechało ponad czterysta tysięcy osób. Liczba uczestników z roku na rok wzrasta. W czuwaniu nad bezpieczeństwem pomagają służby porządkowe z Niemiec, które w tym czasie uzyskują prawa na równi z polskimi służbami. Dzień otwarcia tegorocznego „Przystanku Woodstock” był dla jego uczestników i władz Kostrzyna wyjątkowy, gdyż otwarcia dokonali prezydenci Polski i Niemiec. Do historii przejdą słowa prezydenta Niemiec Joachima Gaucka:

„Przystanek Woodstock to fragment wielkiego, dobrego procesu budowania przyjaźni między młodzieżą, zwłaszcza między polską i niemiecką” (TVP).

Ocena atrakcyjności inwestycyjnej miasta ma bardzo duże znaczenie dla jego promocji jako potencjalnego miejsca do inwestowania. Już w 2001 roku gdański Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową przeprowadził badania pięciuset ośmiu miejscowości w Polsce liczących nie więcej, jak trzydzieści tysięcy mieszkańców – z badań wyłączono miasta będące siedzibami urzędów powiatowych. Jak wynikało z ogłoszonego rankingu atrakcyjności inwestycyjnej małych miast Kostrzyn nad Odrą znalazł się w kategorii „A”, oznaczającej bardzo wysoką atrakcyjność dla inwestorów. W tej kategorii znalazło się tylko czterdzieści sześć miast na terenie całego kraju. W tym samym rankingu Kostrzyn nad Odrą został wyróżniony jako jeden z piętnastu krajowych liderów gospodarczych. W tym czasie Kostrzyn nad Odrą przodował pod względem ilości dużych inwestorów zagranicznych prowadzących działalność gospodarczą w Polsce (Dziemianowicz, s. 125). W 2006 roku Kostrzyn nad Odrą został laureatem rankingu samorządów „Rzeczpospolitej” w kategorii Najlepsza Gmina Miejska, a w 2007 roku zajął pierwsze miejsce w rankingu „Gazety Prawnej” w kategorii Europejska Gmina – Europejskie Miasto. W 2006 roku gmina otrzymała również prestiżowe wyróżnienie „Gmina Fair Play” (Skrzydłak, s. 156).

Jednym z poczynań władz Kostrzyna nad Odrą było przystąpienie do programu „Miasto przyjazne inwestorom”. Do tej pory zrealizowano cztery etapy przebudowy miasta, celem ułatwienia inwestorom poruszania się po jego terenie oraz budowy infrastruktury przemysłowej. Najnowsze projekty to Etap III z 2010 roku oraz Etap IV z 2011 roku. Etap III miał na celu poprawę bezpieczeństwa drogowego i podniesienia poziomu technicznego infrastruktury transportu drogowego w Kostrzynie nad Odrą, poprzez przebudowę układu komunikacyjnego ul. Gorzowskiej na odcinku o dł. 2,130 kilometrów. Inwestycja zakończona i przekazana do użytku w 2009 r. Wartość całkowita/wartość dofinansowania to 4 915 669,85 PLN/4 082 149,75 PLN (*Miasto przyjazne inwestorom – etap III*). Przedmiotem projektu była realizacja inwestycji pod nazwą „Miasto przyjazne inwestorom etap IV – kontynuacja przebudowy układu komunikacyjnego w ulicy Gorzowskiej i ul. Kardynała St. Wyszyńskiego w Kostrzynie nad Odrą”.

Projekt Etapu IV obejmuje remont odcinka drogi gminnej na ulicy Gorzowskiej oraz drogi powiatowej na ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Remont ulicy Gorzowskiej polegał na przebudowie nawierzchni utwardzonej łączącej się bezpośrednio z drogą krajową nr 31 (Szczecin–Ślubice) wraz z modernizacją sieci kanalizacji deszczowej, odwadniającej nawierzchnie z odprowadzeniem do projektowanej i istniejącej kanalizacji deszczowej oraz częściowo odwodnienie powierzchniowe, spadkami podłużnymi oraz poprzecznymi do istniejących i projektowanych rowów odwadniających, przebiegających w pasie drogowym. Przebudowa ulicy Gorzowskiej na odcinku o długości 280 mb. objętym projektem, przebiegającym przez teren zabudowany, obejmuje wykonanie pełnej konstrukcji jezdni z betonu asfaltowego o szerokości 8,50 m oraz przebudowę istniejących chodników. Realizacja projektu dotycząca remontu ul. Kardynała St. Wyszyńskiego w Kostrzynie nad Odrą zostanie wykonana w porozumieniu z Powiatem Gorzowskim, jako zarządcą drogi powiatowej, którą jest ww. ulica. Wartość całkowita projektu: 4 198 721,00 zł. Wartość dofinansowania: 3 568 912,85 zł (Saska, s. 1–5).

W Euroregionie Pro Europa Viadrina

Euroregion „Pro Europa Viadrina” został utworzony przez Związek Gmin Gorzowskich i Stowarzyszenie Gmin Lubuskich „Pogranicze” (do którego należy Kostrzyn nad Odrą) wraz z ich bezpośrednimi sąsiadami Landu Brandenburgii. Powołane po obu stronach granicy grupy robocze pracują nad projektami współpracy gmin tworzących tę transgraniczną strukturę w sferze gospodarczej i społeczno-kulturalnej. Te projekty były podstawą wystąpienia o przyznanie środków w ramach programów Unii Europejskiej. Przedstawiciele Kostrzyna nad Odrą aktywnie uczestniczą w pracach Euroregionu, widząc w nim wielką szansę transgranicznego rozwoju. Utworzenie Euroregionu Pro Europa Viadrina poprzedziło szereg spotkań oraz wspólnych działań przygranicznych organizacji i władz samorządowych. Działania te miały na celu nawiązanie i zacieśnienie sąsiedzkich kontaktów. Do najważniejszych wydarzeń w drodze do Euroregionu Pro Europa Viadrina zaliczyć można m.in.: podpisanie w dniu 16 kwietnia 1991 roku porozumienia o współpracy pomiędzy Słubicami i Frankfurtem nad Odrą oraz otwarcie w 1992 roku przejść granicznych w Słubicach i Kostrzynie nad Odrą (Skrzydłak, s. 23).

Strony zawierające umowę 21 grudnia 1993 roku o utworzeniu Euroregionu zadeklarowały swoją wolę do zapewnienia dobrosąsiedzkich stosunków między Polakami i Niemcami, utrwalenie regionalnej tożsamości Polaków i Niemców mieszkających w rejonie przygranicznym przez stworzenie wspólnej perspektywy na przyszłość, promowanie idei jedności europejskiej i porozumienia międzynarodowego, stworzenie transgranicznego regionu gospodarczego oraz ustalenie wspólnych przedsięwzięć i pozyskania środków na ich realizację (Skrzydłak, s. 24).

Współpraca zagraniczna Kostrzyna nad Odrą

Współpraca Kostrzyna nad Odrą z zagranicznymi partnerami rozpoczęła się w latach osiemdziesiątych, kiedy to do Kostrzyna dotarły pierwsze transporty z pomocą charytatywną z Holandii i Norwegii. Po przemianach gospodarczych w Polsce na początku lat dziewięćdziesiątych pomoc charytatywna utraciła swe dotychczasowe znaczenie. Nastąpiła zmiana jakości kontaktów między społecznościami i na bazie pozyskanych doświadczeń zaczęto poszukiwać nowych form współpracy. Pierwszą umowę partnerską miasto Kostrzyn podpisało w 1990 roku z holenderską gminą Woudrichem. Kolejne miasta i gminy partnerskie Kostrzyna to miejscowości Berlin-Spandau, Peitz, Seelow, gmina Goltzow, Küstrin-Kietz (wszystkie z Niemiec) oraz włoskie miasto Ortona (Biuro Integracji Europejskiej a).

Początkowo kontakty zagraniczne ograniczały się do działań charytatywnych. W późniejszej fazie rozwoju przerodziły się one we współpracę na szczeblu urzędowym i przybrały w kilku przypadkach formę pisemnych umów. Pierwsza z zawartych umów (Kostrzyn–Woudrichem) posiada charakter ogólny. Deklarowana w nich wola współpracy obejmuje całokształt kontaktów na zasadzie miast partnerskich. Inne umowy koncentrują się na konkretnych dziedzinach życia społecznego, np. współpraca z Peitz i Spandau opiera się wyłącznie na aspekcie historycznym. Gmina Goltzow (wraz z Küstrin-Kietz) jest najbliższym partnerem, który aktywnie angażuje się w realizację

projektów gospodarczych, mających na celu poprawę infrastruktury w rejonie przygranicznym. Współpraca z Seelow przybiera formy okazjonalnej wymiany kulturalno-sportowej, zaś współpraca z Ortoną w praktyce nie ma miejsca. Z perspektywy kilkudziesięciu lat trzeba przyznać, że współpraca zagraniczna Kostrzyna przyniosła w kilku dziedzinach życia społecznego dość zadawalające efekty. Szczególnie wymiana sportowa i kulturalna, która zdecydowanie uatrakcyjnia imprezy o charakterze masowym, oraz współpraca na niwie oświaty, zajęły dość znaczącą pozycję w kontaktach międzynarodowych. Tak zwana wymiana doświadczeń na szczeblu samorządowym jest znacznie utrudniona. Inne systemy podatkowe, inne rozwiązania prawne, inny podział kompetencji, wreszcie inna mentalność, powodują, że nie zawsze da się przenieść rozwiązania systemowe obowiązujące w innych krajach na grunt kostrzyński. Przeszkodą we wdrożeniu do realizacji innych rozwiązań jest także brak środków finansowych. W ostatnim okresie mamy do czynienia z pewnym „wyciszeniem” kontaktów międzynarodowych. Nie zostały precyzyjnie określone zasady finansowania współpracy z partnerami. Nierówna sytuacja materialna mieszkańców Woudrichem i Kostrzyna, odległość dzieląca obie miejscowości, oraz mała stabilność polityczna w Kostrzynie nie do końca sprzyjają harmonijnemu kontynuowaniu kontaktów.

Współpraca z Peitz i Spandau na płaszczyźnie zagadnień historycznych przybiera coraz ciekawsze formy, jednakże kontakty te nie posiadają charakteru pracy ciągłej. Intensyfikują się one przy okazji organizowanych jednostronnie imprez, na które zapraszani są reprezentanci miasta partnerskiego. Dzięki temu można było naocznie zaobserwować sposoby na zagospodarowanie ocalałych obiektów i fragmentów tamtejszych twierdz.

Stosunkowo zadawalająco, biorąc pod uwagę potencjał ludzki i gospodarczy partnera, może być oceniana współpraca z niewielką, sąsiadującą z Kostrzynem, gminą niemiecką Golzow. Propozycje i inicjatywy wywoływane przez tamtejsze władze posiadają duży ciężar gatunkowy i mają częstokroć charakter rozwiązań strategicznych (wniosek o otwarciu wodnego przejścia granicznego, propozycja północnej przeprawy przez Odrę, wspólne „zagospodarowanie” bezrobotnych itp.). Należy jedynie ubolewać, że partner ten zajmuje mało znaczącą pozycję na pograniczu polsko-niemieckim (dla porównania: Ślubice–Frankfurt, Chojna–Schwedt, Gubin–Guben, Zgorzelec–Görlitz). Współpraca z Seelow, najbliższym terytorialnie miastem niemieckim, napotyka na różne przeszkody, a najpoważniejszą z nich jest lojalność Seelow w stosunku do Międzyochodu – polskiego miasta, z którym istnieje podpisana jeszcze w czasach PRL i NRD umowa partnerska. Również fakt statusu miasta powiatowego skłania stronę niemiecką do nawiązania bliższych kontaktów raczej z powiatem gorzowskim, niż miastem Kostrzyn. Obecność Seelow w Kostrzynie i Kostrzyna w Seelow jest więc śladowa i pomimo wielu interesujących przedsięwzięć w obu miejscowościach, brakuje nawet elementarnych informacji na ich temat (Biuro Integracji Europejskiej a).

Cele współpracy zagranicznej

Przy współpracy zagranicznej niezbędne jest szczegółowe określenie formuły wzajemnych relacji z partnerami oraz określenie pożądaných celów. Przypadkowość i ak-

cyjność kontaktów, choć niejednokrotnie pozytywnie wpływa na życie społeczne naszego miasta, powinna raczej stanowić atrakcyjny dodatek do długofalowych, prześlanych przedsięwzięć. Głównymi celami współpracy zagranicznej Kostrzyna wydają się być współpraca gospodarcza oraz kulturalna.

Gospodarka, to dziedzina współpracy dotychczas nie w pełni wykorzystana, choć rozwój lokalnej, miejskiej gospodarki powinien stać się jednym z celów nadrzędnych funkcjonowania miasta. Z raportów Biura Integracji i Współpracy Międzynarodowej w Urzędzie Miasta Kostrzyn nad Odrą wynika, iż celem władz było i jest wykorzystać współpracę z partnerami zagranicznymi między innymi poprzez: pomoc partnerów zagranicznych w pozyskiwaniu inwestorów, pomoc w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych, pomoc w przygotowaniu ofert inwestycyjnych miasta, tworzenie i stosowanie wspólnie z partnerami ponadgranicznych rozwiązań planistycznych i infrastrukturalnych, tworzenie lobbingu dla realizacji tych zamierzeń i projektów, współpraca naukowa (Biuro Integracji Europejskiej b).

Tuż przed przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej szczególnie ważne było przygotowanie społeczeństwa do konfrontacji z zagraniczną siłą roboczą na europejskim rynku pracy. Zadania władz samorządowych skupiały się na pomocy mieszkańcom, aby nowym wyzwaniom mogli stawić czoło. Realizację tego zamierzenia można było uzyskać poprzez: praktyki i szkolenia zawodowe kostrzynian za granicą, naukę języków obcych we współpracy z partnerami niemieckimi oraz wspólną pracę badawczą nad historią miasta.

Szczególnego znaczenia dla Kostrzyna nabrała współpraca na bazie istniejącej twierdzy kostrzyńskiej. Odbudowa, czy też rekonstrukcja twierdzy stała się niezwykle lotną ideą, która dała szansę zgrupować wokół siebie wiele wpływowych kręgów zagranicznych (*Informator*, s. 18).

Współpraca oświatowa Kostrzyna w ramach partnerstwa Unii Europejskiej

Istotnym celem określonym w strategii miasta i koncepcji współpracy zagranicznej przyjętej w 1999 roku była współpraca naukowa Kostrzyna nad Odrą z zagranicznymi partnerami (Uchwała nr XI/109/99). Zadania zawarte w tej koncepcji realizowane były poprzez praktyki i szkolenia zawodowe za granicą, naukę języków obcych we współpracy z europejskimi partnerami oraz wspólną pracę badawczą nad historią miasta i regionu. W zakresie współpracy naukowej główny nacisk położono na naukę języków obcych. Nauka języków obcych prowadzona była i jest w Kostrzynie od wielu lat na wszystkich szczeblach nauczania. Z tej formy doskonalenia swoich umiejętności korzystać w Kostrzynie mogą również przedsiębiorcy oraz słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Natomiast w zakresie współpracy międzynarodowej na szczeblu oświatowym i kulturalnym doskonale wpisuje się współpraca międzynarodowa przedszkoli. Od roku szkolnego 2005/2006 Przedszkole Miejskie nr 1 „Pod Topolą” rozpoczęło współpracę z przedszkolami ze Szwecji, Niemiec oraz Portugalii. Wszystko w ramach projektu „Rozwijanie twórczych uzdolnień dzieci w celu lepszego rozumienia i postrzegania świata”, który uzyskał dofinansowanie z Programu Socrates Comenius. Poza bezpośrednimi korzyściami dla dzieci w postaci organizowanych konkursów

plastycznych, wspólnych zabaw z dziećmi z zagranicy oraz poznawania literatury koleżanek i kolegów z innych krajów – bajki, wiersze, opowiadania, korzyści ze współpracy mają również opiekunowie. Dwa razy w roku grono pedagogiczne spotyka się ze swoimi odpowiednikami z krajów prowadzących współpracę. Podobną współpracę nawiązało w 2005 roku przedszkole nr 2. Jego partnerem zostało przedszkole niemieckie w Gozlow. Współpraca polega na uczestnictwie dzieci wraz z opiekunami i rodzicami w świątach i imprezach organizowanych przez współpracujące przedszkola. Najdłuższą historię współpracy z zagranicznym partnerem posiada przedszkole nr 3 „Ekołudki”. Od 2004 roku uczestniczyło w realizacji trzyletniego projektu Socrates Comenius pt. „Natura jako źródło inspiracji do dziecięcych zabaw”. Partnerami „Ekołudków” zostały przedszkola ze Szwecji, Finlandii i Portugalii. Celem realizowanego projektu była wymiana doświadczeń z zakresu metod edukacyjnych, ukierunkowanie na bezpośredni kontakt z przyrodą poprzez wnikliwą jej obserwację oraz zapoznanie dzieci ze zwyczajami i kulturą w krajach współpracujących. Podobnie, jak wcześniej wspomniane przedszkola, współpracę ze swoimi odpowiednikami zagranicznymi prowadzi kostrzyńskie Miejskie Przedszkole nr 4 „Bajka”. Wspólnie ze swoimi partnerami ze Szwecji i Francji opracowało ono wniosek do Programu Socrates Comenius pt. „Rzeczywistość widziana oczami dzieci”.

W pierwszym roku realizacji tego projektu (2006/2007) zadaniem dzieci było przedstawienie swojej rodziny widzianej z perspektywy dziecka w formie plastycznej lub fotograficznej. W latach następnych dzieci za pomocą zdjęć, filmów i prac plastycznych przedstawiały, jak postrzegają przedszkole i jego otoczenie. Spotkania pedagogów ze współpracujących placówek odbywały się we Francji, Szwecji i w Polsce. Podczas tych spotkań przeprowadzono pokazowe zajęcia dydaktyczne, zwiedzano zabutki, placówki oświatowe oraz spotykano się z Radą Rodziców. Współpracę na podobnych zasadach, jak ta prowadzona przez kostrzyńskie przedszkola prowadzą w Kostrzynie także szkoły. Dla przykładu Szkoła Podstawowa nr 2 im. „Przyjaciół Ziemi” w Kostrzynie nad Odrą realizuje współpracę z zagranicznymi partnerami na płaszczyźnie projektu Socrates Comenius oraz jako współpracę z przygranicznymi szkołami z Niemiec. Projekt Socrates Comenius „Pory roku, tradycje, festiwale” prowadzony jest w kooperacji ze szkołami z Wielkiej Brytanii, Norwegii oraz Szwecji. W trakcie trwania projektu realizowano zadania polegające na nauce tańców ludowych w każdej ze szkół, prace nad tworzeniem Księgi Legend Polskich, wyjazdy studyjne nauczycieli do zaprzyjaźnionych szkół, korespondencję między uczniami. Współpracę przygraniczną Szkoła Podstawowa nr 2 z Kostrzyna nawiązała z Grundschule z Goltzow oraz Grundschule z Seelow. W ramach współpracy pozyskano trzech nauczycieli z Niemiec, którzy w kostrzyńskich placówkach prowadzą zajęcia z języka niemieckiego dla klas I–III. W projektach Socrates Comenius biorą udział również kostrzyńskie szkoły ponadpodstawowe. Gimnazjum nr 2 im. Integracji Europejskiej realizowało projekt pt. „Codzienne życie w społeczeństwie z perspektywy dziecka”. Partnerami projektu były szkoły z Francji, Szwecji i Portugalii. Gimnazjum „Integracji Europejskiej” z Kostrzyna nad Odrą od 2000 roku aktywnie współpracuje z niemiecką szkołą im Juliusza Verne z Berlina. Młodzież z polskiego gimnazjum nawiązała współpracę z młodzieżą niemiecką ze szkoły w niemieckim Wriezen. Zaowocowało to wspólnymi obozami językowymi i sportowymi, sprzyjającymi poznawaniu sąsiadujących ze sobą krajów

(Naczelnik Wydziału Oświaty, Kultury i Opieki). W ramach działania organizacji pozarządowych kostrzyński Ośrodek Pomocy Społecznej od kilku lat współpracuje z niemiecką organizacją Stephans Stiftung z Bad Frielewalde zajmującą się osobami z upośledzeniem umysłowym. W ramach współpracy organizowane są wspólne warsztaty dla młodzieży niepełnosprawnej oraz wymiana doświadczeń pomiędzy pracownikami. Oba podmioty wspólnie opracowały projekt „Bez Granic – warsztaty artystyczne”, który uzyskał wsparcie z Funduszu Małych Projektów PHARE (Biuro Integracji i Współpracy Międzynarodowej).

Współpraca kulturalna i sportowa

Prezentacja dorobku kulturalnego i osiągnięć sportowych partnerów jest bez wątpienia elementem wzbogacającym wydarzenia i imprezy o charakterze artystycznym, sportowym, czy też rekreacyjnym. Udział gości zagranicznych podnosi atrakcyjność tychże wydarzeń, stąd też nie należy zrezygnować z tej formy współpracy.

W ramach współpracy międzynarodowej w dziedzinie kultury w Kostrzynie nad Odrą cyklicznie organizowany jest Festiwal Muzyczny „Kostrinella”. Koncerty odbywają się na kilku scenach, w tym na terenie Starówki oraz w Parku Miejskim. Fundusze na organizację festiwalu w dużym stopniu pozyskiwane były z Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III A. Poza atrakcjami kulturalnymi „Kostrinella” to doskonały plener do rozmów na temat możliwości organizacji wspólnych koncertów w Polsce i Niemczech oraz wymiany doświadczeń w organizacji festiwalu (*Raport z Funduszy Mikroprojektów w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III A*, s. 47).

Ogromne znaczenie dla Kostrzyna ma współpraca związana z Twierdzą Kostrzyn. Idea rekonstrukcji Twierdzy, zgromadziła wokół siebie także kręgi zagraniczne. W 2000 roku podpisano porozumienie Miast-Twierdz, które powołało do życia Związek Miast-Twierdz z siedzibą w Kostrzynie nad Odrą. We współpracy z poczdamską firmą „Intelligenz System Transfer” powołano trzy polsko-niemieckie zespoły robocze, skupiające w swoim gronie specjalistów od zabytków. Pierwszy zespół odpowiadał za kompletowanie dokumentów związanych z ratowaniem zabytków, dokumentacji Staro Miasta. Drugi zespół miał wypracować sposoby zahamowania niszczenia dotychczasowej substancji budowlanej na kostrzyńskiej starówce. Natomiast trzeci zespół odpowiadał za stronę finansową całego przedsięwzięcia. Kostrzyn nad Odrą realizuje projekt „Kulturowo-turystyczny szlak nadbałtyckich twierdz” współfinansowany z Funduszu INTERREG III B. Do tego projektu z polskiej strony przyłączyły się takie miasta i instytucje, jak Uniwersytet Szczeciński, Muzeum Historyczne w Gdańsku, Politechnika Gdańska, Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków oraz ze strony niemieckiej miasta Dömitz, Berlin Spandau, Peitz, fort Gorgast, a także niemieckie uczelnie: Europejski Uniwersytet Viadrina, Uniwersytet Humboldta z Berlina. Spoza terytorium Polski i Niemiec przyłączyły się do projektu Politechnika w Kownie, Uniwersytet w Kownie, miasto Kaliningrad wraz z Uniwersytetem Planowania Przestrzeni w Kaliningradzie. Podczas „Dni Twierdzy” realizowana jest współpraca na poziomie naukowym. Zaproszeni regionaliści swoją pracę z konferencji przedstawili do tej pory w formie kilku publikacji książkowych: *Przeszłość i teraźniejszość Twierdzy Kostrzyn*

pod red. B. Mykietowa, M. Tureczka, *Twierdza. Ludzie. Kultura* pod red. B. Mykietowa, K. Sanockiej, M. Tureczka, *Dziennik jeńca i inne szkice. Twierdza Kostrzyn w przeszłości* pod red. B. Mykietowa, K. Sanockiej, M. Tureczka, *Küstrin – Kostrzyn. Z dziejów miasta i twierdzy* pod red. B. Mykietowa, K. Sanockiej, M. Tureczka, *Küstrin – Kostrzyn. Sięgając z przeszłość* pod red. W. Bryli, K. Mykietowa.

Do 2000 roku współpraca kulturalna Kostrzyna z partnerami realizowana była głównie na bazie miast partnerskich. Począwszy jednak od 1999 roku zaczęto organizować spotkania Towarzystw Przyjaciół Kostrzyna z członkami Towarzystwa Historii Küstrin-Kietz. Spowodowało to zmianę charakteru współpracy na spotkania międzynarodowych grup pasjonatów Kostrzyna. Powstał wspólny projekt realizowany z funduszu PHARE CBC, na podstawie którego opracowano tablice informacyjne w języku polskim i niemieckim opisujące historię Starego Miasta w Kostrzynie. Został również wykonany okolicznościowy przewodnik oraz oznakowano Stare Miasto (Biuro Integracji Europejskiej b).

Współpracę kulturalną Kostrzyna koordynuje Kostrzyńskie Centrum Kultury (KCK), które nawiązało stałą współpracę z wieloma ośrodkami kulturalnymi w Niemczech. Od 1995 roku odbywają się w Kostrzynie nad Odrą Międzynarodowe Plenery Artystyczne „Sztuka na granicy”. Od początku tej imprezy pomyślana ona była, jako integracja artystów z Polski i Niemiec. W latach 2006–2010 Plenery te organizowane były w niemieckim Lebus. W 2002 roku Kostrzyńskie Centrum Kultury nawiązało współpracę z Kindervereinigung e. V. z Sellow – stowarzyszeniem zajmującym się organizacją zajęć, imprez kulturalnych i rekreacyjnych dla młodzieży i dorosłych. Współpraca KCK i niemieckiego partnera pozwoliły na realizację wspólnych projektów dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej i Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Począwszy od 2002 roku Kostrzyńskie Centrum Kultury oraz niemiecka organizacja Kindervereinigung e. V. Seelow organizują wiosenne i letnie obozy oraz warsztaty dla dzieci ze szkół podstawowych, których celem jest lepsze poznanie rówieśników z sąsiadujących ze sobą krajów oraz edukacja kulturalna. Obozy wypoczynkowo-artystyczne organizowane są w ośrodkach wypoczynkowych, schroniskach młodzieżowych na terenie Polski i Niemiec (*Kultura bez granic*, 2010).

Od 2004 roku w Kostrzynie inicjowane są Dni Dziecka połączone z Konkursem Piosenki Dziecięcej „O Złoty Lizak”. W obchodach Dnia Dziecka biorą co roku udział dzieci i młodzież ze wszystkich kostrzyńskich szkół. Efektem wspólnie organizowanych polsko-niemieckich warsztatów tanecznych był wspólny układ taneczny zaprezentowany w Kostrzynie podczas imprezy z okazji przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Kolejnymi przedsięwzięciami organizowanymi przez KCK oraz Kindervereinigung e. V. były organizowane w latach 2005–2006 cykle koncertów rockowych pod hasłem „Rocki Klocki”. „Rock bez granic” to konkursy dla zespołów rockowych z polsko-niemieckiego pogranicza. Najlepszy zespół miał możliwość zagrania na scenie dorocznie organizowanego w Kostrzynie nad Odrą „Przystanku Woodstock”.

Kolejny niemiecki partner Kostrzyna to organizacja KULA e. V. z Berlina. Wspólnie z tym partnerem KCK zrealizowało dwa projekty dofinansowane z funduszu Phare CBC. Pierwszym z nich był VII Międzynarodowy Plener Artystyczny „Sztuka na gra-

nicy". Innym przedsięwzięciem było wydarzenie zwane „Bastion Sztuki – Dialog Loci”. Uzyskało ono dwukrotnie wsparcie z PHARE CBC oraz Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej. Projekt składał się z konkursu dla artystów z całego świata, którego tematem były ruiny Starego Miasta w Kostrzynie. Uczestniczyło w nim ponad czterdziestu wybitnych artystów z całego świata. Efektem ich prac była wystawa w ruinach kostrzyńskiej Starówki. Miało to miejsce latem 2004 roku (*Kultura bez granic*, 2010).

Na kanwie współpracy zagranicznej rozwija się również partnerstwo pomiędzy osobami starszymi z Kostrzyna oraz z zachodniej granicy. Rejonowy Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów z Kostrzyna nad Odrą wraz z seniorami z Küstrina oraz Kietz, Strausberga, Guben i Lebus od wielu lat organizują wspólne spotkania, wycieczki i konferencje (Biuro Integracji Europejskiej c). Emerytów i rencistów z Kostrzyna ze swoimi rówieśnikami z Niemiec integruje także Uniwersytet III Wieku. Jego partnerami są AVO ze Strausberga, Centrum Seniorów z Seelow oraz Dom Kultury z Küstrin-Kietz. Kontakty ze strony Kostrzyna ze stroną niemiecką utrzymuje również „Dom Seniora”. Jego członkowie biorą aktywny udział w spotkaniach ze swoimi przyjaciółmi z Seelow, Strausberga, Bad Freinwalde oraz współpracują z Uniwersytetem „Pro Europa Viadrina” mieszczącym się we Frankfurcie nad Odrą (Dom Pomocy Społecznej). W 2005 roku władze Kostrzyna nad Odrą i niemieckiego powiatu Märkisch-Oderland podpisały porozumienie, na mocy którego wspólnymi siłami realizują „Europejskie Centrum Spotkań Seniorów i Osób Niepełnosprawnych” oraz „Kostrzyńskie Centrum Wspierania Biznesu”. Zadania niemieckiego powiatu w obu projektach polegają przede wszystkim na tym, aby w procesie wymiany doświadczeń udostępniać własne doświadczenia z dotychczas realizowanych projektów o charakterze transgranicznym. Natomiast polska strona stała się odpowiedzialna za realizację projektów „Europejskie Centrum Spotkań Seniorów i Osób Niepełnosprawnych” oraz „Kostrzyńskie Centrum Wspierania Biznesu” deklaruje się do informowania o wszystkich działaniach i przedsięwzięciach podejmowanych w ramach projektu. Ponadto miasto Kostrzyn nad Odrą zobowiązuje się do:

- 1) informowania w zakresie rozwoju gospodarczego o działaniach gospodarczych podejmowanych przy odpowiednich okazjach przez powiat Märkisch-Oderland i oferowania pomocy niemieckim przedsiębiorcom w nawiązywaniu kontaktów gospodarczych z przedsiębiorcami z Polski;
- 2) w zakresie współpracy osób niepełnosprawnych i starszych z obu państw organizowane będą imprezy kulturalne o charakterze transgranicznym, na które zapraszani będą do udziału partnerzy niemieccy, aby ułatwić kontakty z polskimi organizacjami niemieckim organizacjom skupiającym osoby starsze i niepełnosprawne (*Porozumienie o współpracy*).

Ważną inicjatywą z zakresu kultury dla miasta była odbudowa amfiteatru. Znajduje się on w sąsiedztwie Kostrzyńskiego Centrum Kultury. Amfiteatr powstał w 1987 roku i po ponad dwudziestu latach użytkowania wymagał już gruntownej renowacji oraz dostosowania do nowych potrzeb i warunków. Inwestycja ta mogła być zrealizowana dzięki pozyskaniu 85 procent potrzebnej na renowację kwoty z funduszy pochodzących z Programu Współpracy Transgranicznej Polska (Województwo Lubuskie) – Brandenburgia 2007–2013. Wartość całej inwestycji wynosiła 3 miliony 650 tysięcy

złoty. Dofinansowanie publiczne z Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska–Brandenburgia, działanie 1.1. Budowa i poprawa infrastruktury wyniosło 1 321 795,08 euro (Program Europejskiej Współpracy Terytorialnej). Kostrzyński amfiteatr będzie w przyszłości jednym z najważniejszych obiektów prezentacji imprez kulturalnych na polsko-niemieckim pograniczu. Obiekt ten wykorzystywany w okresie wiosenno-letnim zapewnia organizację polsko-niemieckich Dni Kostrzyna, konkursów piosenki dziecięcej, przeglądów polsko-niemieckich zespołów muzycznych, festiwali tanecznych oraz folkloru w wykonaniu polskich i niemieckich zespołów (*Amfiteatr wczoraj i dziś*, s. 20).

Plan pozyskiwania funduszy europejskich w Kostrzynie nad Odrą przed przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej

W latach 1998–1999 Urząd Miasta w Kostrzynie nad Odrą wnioskował o przyznanie licznych środków z Funduszu Phare CBC na różnego rodzaju przedsięwzięcia głównie ze sfery kultury, współpracy zagranicznej i promocji miasta. W grudniu 1999 r. przez Miasto Kostrzyn nad Odrą złożone zostało 10 wniosków do Funduszu Phare CBC na ogólną sumę 131 407,60 euro [Skałba, 1999].

Tabela 1

Wnioski o dofinansowania złożone w okresie do 31.12.1999 roku

Data	Tytuł wniosku	Wnioskodawca	Efekt
1	2	3	4
18.12.1998	Wnioski o dofinansowanie z Funduszu Phare CBC 1998: 1) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Kostrzyna n.O.; 2) obchody Polsko-Niemieckich Dni Kostrzyna; 3) utworzenie w Kostrzynie Muzeum Ziemi Kostrzyńskiej; 4) Pielgrzymka Przyjaźni; 5) kompleksowe rozwiązanie układu komunikacyjnego z uwzględnieniem ścieżek rowerowych i parkingów z jednoczesną analizą bezpieczeństwa i poprawy organizacji ruchu na terenie miasta Kostrzyna n.O.; 6) Spotkanie przedstawicieli Towarzystwa Przyjaciół Kostrzyna z Członkami Towarzystwa Historii Küstrin-Kietz i Kostrzyna; 7) V Międzynarodowy Plener Malarski; 8) Mistrzostwa Polski w Zapasach w stylu klasycznym	Urząd Miasta w Kostrzynie n.O. j.w. j.w. Zespół Szkół Urząd Miasta w Kostrzynie n.O. j.w. Stowarzyszenie „Sztuka na granicy” MOSiR	odrzucono 4 300 euro odrzucono 2 250 euro odrzucono 5000 euro 4 200 euro 1 610 euro
30.04.1999	Wnioski o dofinansowanie z Funduszu Phare CBC 1998: 1) film promocyjny „Kostrzyn wczoraj i dziś”; 2) wytyczenie i oznakowania tras pieszych i rowerowych na terenie gmin leżących na obszarze Parku Krajobrazowego Ujście Warty; 3) wydanie foldera informacyjnego dla inwestorów zagranicznych; 4) instalacja serwera Internetu; 5) obchody Polsko-Niemieckich Dni Seniora;	Urząd Miasta w Kostrzynie n.O. j.w. j.w. j.w. Związek Emerytów i Rencistów	odrzucono 5 000 euro odrzucono odrzucono 1 200 euro

1	2	3	4
	6) Europejskie Centrum Wystawowe; 7) Polsko-Niemieckie ćwiczenia integracyjne służb ratowniczych z zakresu ratownictwa wodnego i ekologicznego; 8) cykl wystaw i koncertów artystów polskich i niemieckich	MOK JRG PSP Stowarzyszenie „Sztuka na granicy”	odrzucono odrzucono 3 140 euro
Maj 1999	Środki i nagrody rzeczowe przekazane w związku z organizacją Dni Ziemi Kostrzyńskiej przez: 1* Kostrzyn Paper 2* STATOIL 3* Drewform 4* UNIPCO 5* McDonald's 6* Alfabud 7* Pavlus 8* PEAB 9* Dariusz Ostromecki	Urząd Miasta w Kostrzynie n.O.	18 000 zł
15.07.1999	Wniosek o dotację z budżetu Inicjatywy Pro Europejskie „Polsko-Niemieckie Spotkania z Historią – 2000”	Urząd Miasta w Kostrzynie n.O.	(dotacja – 102 500 zł)
16.11.1999	Spółka Dales z Warszawy przekazała na rzecz Biura Promocji i Współpracy aparat cyfrowy marki SONY		wartość aparatu 4 500 zł
17.11.1999	Hydrobudowa 9 z Poznania przekazała na rzecz kostrzyńskiego ZHP kwotę 4000 zł		4 000 zł
5.11.1999	Wnioski o dofinansowanie z Funduszu Phare CBC 1996: 1) Polsko-Niemieckie Dni Ziemi Kostrzyńskiej – 2000 2) Dni Twierdzy Kostrzyńskiej	Urząd Miasta w Kostrzynie n.O.	odrzucono zatwierdzono 20 000 euro
31.12.1999	Wnioski o dofinansowanie z Funduszu Phare CBC 1999: 1) obchody Polsko-Niemieckich Dni Ziemi Kostrzyńskiej 2000 2) integracyjny plac zabaw i gier sportowych w Parku Miejskim w Kostrzynie n. O. 3) odrestaurowanie i konserwacja wieka sarkofagu Jana Kostrzyńskiego 4) Polsko-Niemiecka rampa do jazdy na łyżworolkach i wrotkach. 5) „Euroregion w którym mieszkam – nowe możliwości” seminaria naukowe połączone z warsztatami terapeutyczno-plastycznymi 6) Polsko-Niemieckie spotkania seniorów „Kostrzyn miasto mojej młodości” 7) cykliczna wymiana dzieci z Przedszkola Miejskiego nr 3 z Przedszkolem z Kustrin-Kietz 8) otwarcie Międzynarodowego Centrum Ekumenicznego w zabytkowej kaplicy w Kostrzynie n.O. 9) Polsko-Niemieckie konfrontacje plastyczne „Sztuka na Granicy” 10) VI Międzynarodowy Plener Malarski „Sztuka na Granicy”	Urząd Miasta w Kostrzynie n.O. j.w. j.w. j.w. Uniwersytet III Wieku MZERiI Przedszkole Miejskie nr 3 Parafia pw. NMP Matki Kościoła Stowarzyszenie „Sztuka na Granicy” j.w.	12 750 9 275 3 750 28 950 1 875 1 875 2 632,6 50 000 10 400 9 900

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji przekazanych przez Ryszarda Skalbę – byłego kierownika Biura Integracji i Współpracy Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą.

Rozwój turystyki opartej na dotacjach z Unii Europejskiej oraz współpracy partnerskiej miast

Tworzenie związków międzygminnych celem rozwoju turystyki

W ramach opracowanej koncepcji rozwoju turystyki miasta Kostrzyn nad Odrą zintensyfikowano i usystematyzowano miejsca i obiekty w rejonie miasta mogące stać się częścią składową transgranicznej sieci turystycznej pod nazwą „Kostrzyn – Bastion historii i przyrody” (podstawę sieci stanowiłaby twierdza na Starym Mieście wraz z umocnieniami na przedpolu – Fort Gorgast, Fort Sarbinowski, forty w Żabicach i w Czarnowie, muzea w Seelow, Witnicy i Słońsku, oraz ruiny Starego Miasta – „Kostrzyńskie Pompeje”). Koncepcja ta była wielokrotnie prezentowana na różnego rodzaju seminariach dotyczących turystyki (m.in. Karpacz, Zabrze, Frankfurt n.O., Wieżycza, Spandau, Kostrzyn). W obszarze projektu „Turystyka Wspólna Sprawa” miasta oraz gminy Kostrzyn nad Odrą, Witnica, Słońsk, Górzycza oraz stowarzyszenia, instytucje oraz firmy branży turystycznej podpisały w lutym 2007 r. z inicjatywy Kostrzyna porozumienie dotyczące utworzenia zespołu pod nazwą „Ujście Warty” dla opracowania, promocji i marketingu dwóch produktów pod nazwą „Kostrzyńskie Pompeje” (produkt o charakterze historyczno-militarnym) oraz „Rzeczpospolita Ptasia” (produkt o charakterze przyrodniczo-ekologicznym). Produkt „Rzeczpospolita Ptasia” został krajowym zwycięzcą konkursu organizowanego przez Unię Europejską „Eden – nowe destynacje 2009” oraz jego laureatem na szczeblu europejskim. W przyszłości na bazie tego porozumienia powstanie być może Lokalna Organizacja Turystyczna. W ramach projektu „Baltic Fort Route” powstała międzynarodowa sieć turystyczna skupiająca kilkanaście twierdz z terenu Polski, Niemiec i Litwy.

Przykładem dobrej współpracy w ramach sieci turystycznej było członkostwo Kostrzyna w Stowarzyszeniu Podziemne Trasy Turystyczne Polski. Wraz z powstaniem Muzeum Twierdzy Kostrzyn i przejęcia przez tę instytucję roli „gospodarza” twierdzy, miasto Kostrzyn wystąpiło formalnie ze Stowarzyszenia w 2009 r., rekomendując w swoje miejsce kostrzyńskie muzeum. Muzeum Twierdzy przystąpiło do Stowarzyszenia w roku 2010. Ponadto współpracowano przy realizacji innych przedsięwzięć i projektów o charakterze regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym („Polski Szlak Krzyżowców”, „Szlak budowli Romańskich”, „Route No. 1”, Ścieżka rowerowa „Odra -Nysa” itp.) (Tatała-Żurawska, 2012).

Uruchomienie działalności turystycznej na Starym Mieście

Pierwsze próby wprowadzenia zorganizowanego ruchu turystycznego na terenie Starego Miasta podjęto w 2003 roku. Próby te ponawiano z różnym skutkiem przez następne lata. Dopiero od chwili uruchomienia w 2007 roku Punktu Informacji Turystycznej w Bramie Berlińskiej w ramach projektu Baltic Fort Route oraz od powstania w roku 2008 Muzeum Twierdzy Kostrzyn próby te zakończyły się powodzeniem. Rolę administratora i „gospodarza” terenu Starego Miasta przejęło Muzeum Twierdzy Kostrzyn i ono prowadzi zorganizowany ruch turystyczny na terenie Starówki. Działalność ta jest jednym z kilku statutowych zadań tej instytucji. Punkt Informacji Turystycznej mieszczący

się w Bramie Berlińskiej (a zarazem jeden z obiektów Muzeum) jest udostępniany przez sześć dni w tygodniu (wtorek–niedziela). Podobnie kazamaty bastionu Filip można zwiedzać w tychże samych dniach po wcześniejszym zameldowaniu chętnych drogą telefoniczną, mailową bądź po zgłoszeniu się w Punkcie Informacji Turystycznej (w Bramie Berlińskiej). Dla osób zwiedzających Stare Miasto przygotowano możliwość zwiedzania tej części miasta z przewodnikiem. Już w 2009 r. została uruchomiona internetowa strona Muzeum: www.muzeum.kostrzyn.pl. Dzięki niej osoby zainteresowane mogą zapoznać się z ofertą Muzeum Twierdzy, jak i informacjami odnośnie dojazdu czy też wygodnego parkowania na Starym Mieście. Różnego rodzaju imprezy kulturalne organizowane przez Muzeum mają m.in. na celu zwiększenie ruchu turystycznego. Na Starym Mieście odbyło się kilka odczytów popularno-naukowych (przygotowanych przez pracowników Muzeum oraz zaproszonych gości) dotyczących m.in. okresu napoleońskiego w twierdzy kostrzyńskiej, czy też rocznicy wyzwolenia miasta w 1945 r. Od kwietnia 2009 r. w Bramie Chyżańskiej udostępniono prywatnej firmie (Tourist Information) pomieszczenie do zagospodarowania na cele gastronomiczno-handlowe. W 2009 roku zorganizowano w bastionie Filip wystawę fotografii zaprzyjaźnionego niemieckiego artysty Thomasa Weisbricha pt. „Czar kostrzyńskich kazamat”. Podczas trwania Przystanku Woodstock Muzeum przygotowało dla uczestników festiwalu specjalną ofertę polegającą na darmowym oprowadzaniu po Starym Mieście i zwiedzaniu kazamat bastionów. W 2009 r. po raz pierwszy w Kostrzynie odbyły się wojewódzkie obchody Europejskich Dni Dziedzictwa pod hasłem: „Zabytkom na odsiecz! Śladami grodów, zamków, twierdz”. W ramach tychże Dni zorganizowana została konferencja naukowa. W dniu Europejskich Dni Dziedzictwa otwarto nową wystawę „Twierdza Kostrzyn – narodziny i rozwój”; wydano również specjalny katalog tej wystawy. Niewątpliwie największą atrakcją turystyczną były zorganizowane przez Muzeum jubileuszowe „X Dni Twierdzy i Starego Miasta” we wrześniu 2009 roku. W Bramie Berlińskiej z tej okazji zaprezentowano część pozyskanych zabytków (m.in. jeden z najstarszych w Polsce mieczy).

W 2009 roku, kiedy po raz pierwszy można było zmierzyć ruch turystyczny, Starówkę zwiedziło ok. 14 600 osób. Większość osób odwiedzających starówkę to naturalnie obywatele polscy i niemieccy, ale zdarzali się turyści z Litwy, Rosji, Ukrainy, Włoch, Anglii, Holandii, Francji, Czech, Danii, Australii czy Japonii (Skałba, 2012).

Najnowszym działaniem związanym z Twierdzą Kostrzyn i funduszami Unii Europejskiej jest projekt w ramach Programu dla Europy Środkowej, działanie 4.3 – Wykorzystanie zasobów kulturowych dla uatrakcyjnienia miast i regionów. Wysokość dofinansowania dla Lidera Projektu (miasto Kostrzyn nad Odrą) to 340 tys. euro z Programu Central Europe. Projekt ma na celu rewitalizację oraz promocję Twierdzy Kostrzyn w całej Europie. Jednym z efektów projektu ma być stworzenie transnarodowej sieci dziedzictwa fortyfikacji pomiędzy Bałtykiem a Adriatykiem. Projekt jest w trakcie realizacji, a potrwać ma do końca 2014 roku (Kunt, 2012).

Oznakowanie szlaków turystycznych rowerowych, pieszych i wodnych

W ostatnich latach oprócz wytyczenia i oznakowania tras pieszych i rowerowych na terenie gmin leżących na obszarze Parku Krajobrazowego „Ujście Warty” opracowano

przy współudziale gmin Witnica, Górzycy, Słońsk, Krzeszyce oraz Parku Narodowego „Ujście Warty” koncepcję tras szlaków i ścieżek rowerowych.

Zrealizowany został projekt turystycznego oznakowania miasta Kostrzyn nad Odrą. Na trzydziestu dwóch panelach umieszczono sto trzydzieści trzy tablice-drogowskazy wskazujące kierunek do najważniejszych obiektów i instytucji kostrzyńskich. Odnowiono również pylony powitalne na wjeździe do miasta. Zrealizowano również międzynarodowy projekt ścieżki rowerowej Odra-Nysa (tablice informacyjne i folder). Wytyczony został nowy szlak rowerowy „Zakonów Rycerskich” oraz oznakowano międzynarodową trasę rowerową R1 wraz z wydaniem mapy. Wraz z kilkunastoma gminami polskimi podjęto próbę utworzenia międzynarodowego systemu elektronicznej informacji turystycznej (GPS, Internet), jednakże nie udało się pozyskać wystarczających deklaracji ze strony partnerów niemieckich. Trwają prace koncepcyjne nad wytyczeniem i oznakowaniem turystycznych tras konnych oraz nad wytyczeniem i oznakowaniem Szlaku Miejskiego.

W ramach projektu „Odra dla turystów 2014 – rozwój turystyki wodnej na transgranicznym obszarze Doliny Środkowej Odry” rozpoczęto budowę dwóch statków pasażerskich „Nimfa” i „Laguna” oraz rozbudowę nadodrzańskich portów.

Statki wycieczkowe będą zawijać do portów polskich: w Nowej Soli, Bytomiu Odrzańskim, Cigacicach, Krośnie Odrzańskim, Słubicach, Kostrzynie oraz niemieckich: do Ratzdorf, Eisenhittenstadt, Frankfurtu nad Odrą, Lebus, Kstrin-Kietz. W projekcie tym biorą udział miasta: Nowa Sól i Kostrzyn nad Odrą, a także gminy Bytom Odrzański, Cigacice, Krosno Odrzańskie, Słubice, Górzycy, Stowarzyszenie Marina Winterhafen Sporboot Frankfurt (Oder) e.V., niemieckie miasta Eisenhittenstadt i Frankfurt nad Odrą (Biuro Integracji Europejskiej c).

Współpraca z podmiotami branży turystycznej celem realizacji wspólnych projektów

We współpracy z Arbeitsinitiative Letschin, Stowarzyszeniem Fortu Gorgast i Wydziałem Turystyki Starostwa Powiatowego Märkisch-Oderland opracowana została sieć ścieżek rowerowych w ramach projektu „Szlak rowerowy Odra-Nysa”.

Miasto Kostrzyn prezentowane było na Międzynarodowych Targach Turystycznych Tour Salon w Poznaniu na wspólnym stoisku „Ziemia Lubuska” organizowanym przez Wydział Turystyki Urzędu Marszałkowskiego oraz na innych imprezach targowych takich, jak „Targi Turystyki” w Cottbus czy też „Targi Turystyki i Caravaningu” we Frankfurcie n.O. Podczas innych imprez targowych („Krakowski Salon Turystyczny”, „Międzynarodowa Giełda Turystyczna ITB Berlin”) prowadzona była na stoisku lubuskim dystrybucja kostrzyńskich materiałów promocyjnych.

We współpracy z Polsko-Niemieckim Biurem Promocji Turystycznej Miejskie Stowarzyszenie Rozwoju Kostrzyna nad Odrą „Przyszłość” zorganizowało w ramach obchodów Dni Twierdzy rajd rowerowy szlakiem fortyfikacji kostrzyńskich. Niemiecka organizacja „VCD Verkehrsclub Deutschland” w Berlinie oraz polskie biuro podróży MARK-Tour Bydgoszcz organizują cykliczne wycieczki, których program obejmuje zwiedzanie Starego Miasta Kostrzyn. Wraz z firmą „Tourist-Information-Kostrzyn” oraz Kostrzyńską Gwardią Strzelecką Miasto Kostrzyn było współorganizatorem od-

bywającego się corocznie w maju Światowego Dnia Wędrówki Pieszej (Biuro Integracji Europejskiej c).

Nawiązanie współpracy z biurami turystycznymi w Polsce i za granicą w zakresie informowania o walorach turystycznych miasta i okolic

Od 2003 roku przy Urzędzie Miasta Kostrzyn nad Odrą funkcjonuje Polsko-Niemieckie Biuro Promocji Turystycznej. Działalność biura umożliwia sprawniejszy i szybszy dostęp do informacji dla turystów udzielanych telefonicznie, pocztą elektroniczną i bezpośrednio w biurze. Służą temu m.in. publikowane materiały i wydawnictwa. Materiały turystyczne pozyskiwane są również z zewnątrz w ramach współpracy z innymi podmiotami zajmującymi się turystyką, zarówno komercyjnie, jak i na zasadach non-profit. Przedstawiciel miasta zasiada w polsko-niemieckiej Komisji Euroregionu „ProEuropa Viadrina” ds. Turystyki, uczestniczy w pracach zespołu roboczego zajmującego się ścieżką rowerową Odra-Nysa oraz polsko-niemieckiego zespołu ds. trasy rowerowej R1. Kostrzyn współpracuje na niwie turystyki z takimi podmiotami i organizacjami jak: Powiat Märkisch-Oderland, Euroregion „Pro Europa Viadrina”, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Powiat Gorzowski, Stowarzyszenie „Fort Gorgast”, Stowarzyszenie Podziemne Trasy Turystyczne Polski, miasto Peitz, miasto Seelow, Biuro Turystyki Przyrodniczej „Dudek”, Muzeum Pamięci „Seelower Höhen”, Muzeum Martyrologii w Słońsku, Liga Morska i Rzeczna w Szczecinie, Muzeum Przyrodnicze Kostrzyn nad Odrą, Park Narodowy „Ujście Warty”, PTTK Oddział Miejski w Gorzowie, Oddział PTTK „Ziemia Sulęcińska”, Stowarzyszenie Historii Kostrzyna w Küstrin-Kietz, Miejskie Stowarzyszenie Rozwoju Kostrzyna nad Odrą „Przyszłość”, DVN-Tours Polska Sp. z o.o. w Olsztynie, Wydawnictwo „BiK” w Pile, Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, Stowarzyszenie Turystyczne „Märkisch-Oderland” w Seelow, Hotel „Bastion” w Kostrzynie, firma „Integra Partner” w Kobylnicy, stowarzyszenie „Die NaturFreunde” w Fürstenwalde, „VCD Verkehrsclub Deutschland” w Berlinie, Centrum Informacji Turystycznej w Łodzi, „Arbeitsinitiative” w Letschin, „Natürlich Reisen” w Müncheberg, „Klub Przyrodników” w Świebodzinie i inne (Biuro Integracji Europejskiej c).

Likwidacja barier

Rozszerzenie Unii Europejskiej o nowych członków było dla mieszkańców bogatszych krajów Europy Zachodniej wielką obawą. Do tego problemu tuż przed przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej ustosunkowała się także prasa kostrzyńska. Pisano, iż rynek Unii Europejskiej powinien być bezgranicznie otwarty dla obywateli nowych krajów Unii. Podkreślano, że tworzenie barier jest bezpodstawne, a starzy członkowie Unii nie powinni obawiać się nowych. Przytoczono słowa Ehdre Juhasza z Węgier – ministra ds. integracji z UE, który zaznaczył, że nowi członkowie UE powinni stosować zasadę wzajemności, tzn., ograniczyć dostęp do rynku pracy obywatelom tych krajów, które będą stosowały ograniczenia dla nowych obywateli UE (*Rynek*, s. 4).

Pod koniec 2007 roku Burmistrz Kostrzyna nad Odrą Andrzej Kunt spotkał się z przedstawicielami Eurodystryktu Oderland-Nadodrze. Możliwość utworzenia Eurodystryktu, czyli ponadnarodowej instytucji posiadającej osobowość prawną było Zastrządzenie Komisji Europejskiej z 2006 roku. Miasto Kostrzyn nad Odrą w 2007 roku było jedynym pochodzącym z województwa lubuskiego członkiem Eurodystryktu Oderland-Nadodrze. Przewodniczącymi Eurodystryktu są Burmistrz Kostrzyna dr Andrzej Kunt oraz ze strony niemieckiej dr Frank Ehling. Celem utworzenia Eurodystryktu było wdrażanie wspólnych ponadnarodowych projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej (*Priorytety*, s. 3).

Jednym z etapów likwidacji barier jest budowa połączenia kolejowego między miastami partnerskimi województwa lubuskiego oraz wschodnich Niemiec. Czynny udział w tym projekcie bierze także Kostrzyn nad Odrą, jako miasto graniczne i duży węzeł kolejowy. Celem nadrzędnym projektu jest rozwój współpracy pomiędzy polskimi i niemieckimi samorządami w obszarze modelowego regionu transportowego kolei wschodniej. Celami szczegółowymi projektu są: wzmocnienie kontaktów polsko-niemieckich samorządów leżących wzdłuż linii kolei wschodniej, wymiana doświadczeń pomiędzy samorządami w zakresie rozwoju infrastruktury kolejowej po obu stronach granicy, przybliżenie mieszkańcom EPEV ponad stu pięćdziesięcioletniej historii kolei wschodniej, promocja głównych atrakcji turystycznych położonych w obszarze regionu transportowego kolei wschodniej, poznanie krajobrazu kulturowego partnerów projektu, promocja współpracy polsko-niemieckiej w oparciu o modelowy region transportowy kolei wschodniej, promocja kolei wschodniej jako motoru. Powodem opracowania niniejszego projektu była także niemożność podróżowania koleją w celach turystycznych i zarobkowych na linii Berlin–Gorzów–Piła. Pomysł opracowania projektu jest rezultatem pracy wszystkich partnerów: miasta Kostrzyn nad Odrą, miasta Seelow oraz gminy Witnica. Całkowita kwota projektu wynosi: 44 130,00 euro, w tym wysokość wsparcia z EFRR (max 85%): 37 510,50 euro (Malinowska a). Powyższy projekt został rozwinięty w 2012 roku jako Projekt Sieciowy w Euroregionie Pro Europa Viadrina.

Likwidacji barier we współpracy transgranicznej oraz w celu poprawy życia mieszkańców regionu Pro Europa Viadrina służy najnowszy projekt z zakresu poprawy efektywności usług świadczonych przez administrację samorządową z powiatów gorzowskiego, sulęcińskiego i ślubickiego. Cele projektu to:

- poprawa efektywności urzędników w zakresie opracowania i opiniowania aktów prawa miejscowego;
- poprawa procesów zarządzania w urzędzie;
- umiejętność praktycznego wykorzystania wiedzy specjalistycznej przez urzędnika;
- pogłębienie współpracy oraz wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy partnerami uczestniczącymi w projekcie.

Projekt został zakończony 31 sierpnia 2012 roku. Miał on na celu podniesienie poziomu jakości świadczonych usług publicznych w urzędach biorących udział w projekcie. Cel został osiągnięty poprzez wprowadzenie systemu monitorowania poziomu satysfakcji klientów oraz podniesienie kwalifikacji urzędników.

Szkoleniem objętych zostało trzysta siedemdziesiąt pięć osób, w tym dwieście osiemdziesiąt osiem kobiet i osiemdziesięciu siedmiu mężczyzn. Rekrutacja uczestni-

ków została przeprowadzona przy udziale kadry kierowniczej urzędów na podstawie planów szkoleniowych oraz kompleksowej analizy potrzeb. Zakres szkoleń został opracowany na podstawie kwestionariusza potrzeb szkoleniowych pracowników oraz oparty na aktualnej rynkowej ofercie szkoleniowej (Malinowska b).

Wnioski

Kostrzyn nad Odrą jest dobitnym przykładem korzyści, jakie płyną z przygranicznego położenia oraz współpracy transgranicznej w ramach Unii Europejskiej. Czynniki geopolityczne są jednymi z głównych determinantów rozwoju społeczności lokalnej. Ścisła współpraca władz Kostrzyna z największym polskim sąsiadem i jednocześnie najlepszym partnerem pod względem wymiany handlowej oraz kulturowej i intelektualnej, jakim są Niemcy, to największy bonus, jaki Kostrzyn dostał z racji swojego położenia geograficznego. Niestety położenie Kostrzyna, to również ograniczenia. Przed II wojną światową, to właśnie po wschodniej stronie Odry znajdowało się centrum Küstrina, które w wyniku działań wojennych znalazło się po polskiej stronie, choć niestety niemal całkowicie zrujnowane w wyniku działań wojennych. Jest to sytuacja niemal całkowicie przeciwna do tej, jaka występuje w sąsiednich Słubicach, gdzie to Frankfurt zawsze odgrywał i odgrywa „pierwsze skrzypce” we wzajemnych relacjach między miastami, a Słubice od zawsze były miejscowością peryferyjną. Jednak dziś, dla Słubic tak duży partner, to same pozytywy, a dla Kostrzyna wymierające Kietz to kula u nogi. Tym bardziej należy docenić wysiłki władz lokalnych, przedsiębiorców oraz społeczności lokalnej, które z miasta peryferyjnego tworzą na bazie współpracy w ramach UE miasto coraz prężniej działające i mające coraz szersze perspektywy rozwoju. Jest to miasto, od którego inne przygraniczne miejscowości mogą śmiało brać nauki, jak należy pozyskiwać przyjaźń partnerów zagranicznych, fundusze na rozwój i pomysł na swoje miasto.

Bibliografia

- Amfiteatr wczoraj i dziś* (2011), Kostrzyn nad Odrą, czerwiec 2011.
- Brenk-Sułkowska M., Naczelnik Wydziału Oświaty, Kultury i Opieki, Urząd Miasta Kostrzyn nad Odrą, relacja ustna z dnia 10 września 2012 roku.
- Dziemianowicz W. (2005), *Ranking atrakcyjności inwestycyjnej miast Polski – refleksje po czterech edycjach badań*, Warszawa.
- Dom Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, *Sprawozdanie okresowe za 2009 rok*.
- Machowiak J. (2011), *Lubuskie: trzeba umieć rywalizować*, „Forbes”, nr 10.
- Kultura bez granic. Polsko-niemiecka współpraca w dziedzinie kultury* (2010), opracowanie własne Kostrzyńskiego Centrum Kultury, Kostrzyn nad Odrą.
- Kunt K., Urząd Miasta Kostrzyn nad Odrą, relacja ustna z dnia 30 października 2012 roku.
- Kostrzyn nad Odrą – informator* (2003), Kostrzyn.
- Lista beneficjentów Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2007–2013 – stan na 5 kwietnia 2011 r. na podstawie KSI SIMIK 07-13*, Ministerstwo Gospodarki.

- Materiały własne byłego kierownika Biura Integracji Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą Ryszarda Skalby, przekazane autorowi w marcu 2012 roku [c].
- Malinowska K., *Polsko-niemiecka korporacja transgraniczna na przykładzie kolei wschodniej*, Urząd Miasta Kostrzyn nad Odrą.
- Malinowska K., *Projekt z zakresu poprawy efektywności usług świadczonych przez administrację samorządową z powiatów gorzowskiego, sulęcińskiego i ślubickiego*, Materiały Biura Integracji Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą, Partnerzy Kostrzyna nad Odrą [a], Urząd Miasta Kostrzyn nad Odrą.
- Porozumienie o współpracy przy realizacji projektu „Europejskie Centrum Spotkań Seniorów i Osób Niepełnosprawnych” oraz „Kostrzyńskie Centrum Wspierania Biznesu”* zawarte między Miastem Kostrzyn nad Odrą, reprezentowanym przez Burmistrza dr Andrzeja Kunta oraz Powiatem Märkisch-Oderland, Republika Federalna Niemiec, reprezentowanym przez Wicestarostę Rainera Schinkela podpisane w dniu 7.10.2005 r., materiały w posiadaniu urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą.
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej*, www.ewt.gov.pl [dostęp: 11 grudnia 2012].
- Strefa Gazetą Biznesu* (2011), „Przegląd Kostrzyński”, nr 3.
- Raport z Funduszy Mikroprojektów w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III A* (2010), Gorzów Wlkp./Frankfurt nad Odrą.
- Miasto dobrze wykorzystanych szans* (2010), „Samorządny Kostrzyn – biuletyn samorządowy”, nr 1.
- Skrzydłak K. red. (2009), *Euroregion Pro Europa Viadrina*, Gorzów Wlkp.
- Suska A., *Miasto przyjazne inwestorom – Etap IV*, Urząd Miasta Kostrzyn nad Odrą.
- Tatała-Żurawska A. (2012), Kierownik Biura Integracji Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą, Kostrzyn nad Odrą dnia 9 marca 2012 roku – relacja ustna.
- Rynek pracy w Unii Europejskiej* (2004), „Tygodnik Ziemi Kostrzyńskiej”, nr 10.
- Priorytety Eurodystryktu* (2004), „Tygodnik Ziemi Kostrzyńskiej”, nr 47.
- Uchwała nr XI/109/99 Rady Miejskiej w Kostrzynie nad Odrą z dnia 28 października 1999 r. w sprawie przyjęcia koncepcji współpracy zagranicznej miasta Kostrzyn nad Odrą.
- Współpraca zagraniczna Kostrzyna nad Odrą*, Materiały archiwalne Biura Integracji Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą [b].
- www.kssse.pl [dostęp 20 maja 2012].
- www.serwis.kostrzyn.pl [dostęp: 1 listopada 2011].
- www.tvpparlament.pl [dostęp: 3 sierpnia 2012].
- zielonagora.naszemiasto.pl [dostęp: 11 grudnia 2012].

Streszczenie

Kostrzyn nad Odrą z 18 tysiącami mieszkańców, usytuowany na granicy polsko-niemieckiej należy do szybko rozwijających się ośrodków miejskich. Jego dogodna lokalizacja powoduje, że znajduje się w centrum kostrzyńsko-ślubickiej specjalnej strefy ekonomicznej. Władze samorządowe za wspieranie przedsiębiorczości otrzymały wiele nagród. Kostrzyn jest włączony do współpracy w ramach euroregionu Pro-Europa Viadrina. Szeroko rozwija on współpracę z partnerami z Unii Europejskiej, realizując zwłaszcza w ramach programu partnerstwa miast wiele projektów z dziedziny nauki, kultury, sportu i turystyki. Znakomicie wykorzystał środki przedakcesyjne przeznaczone dla Polski, a zwłaszcza w ramach projektów mieszanych realizo-

wanych wspólnie z partnerami z Niemiec, Szwecji i Portugalii. Celem lokalnych władz jest wyeliminowanie wszystkich przeszkód we współpracy transgranicznej, tym bardziej, że mieszkańcy Kostrzyna są otwarci na kooperację z zachodnim sąsiadem. Wspólnie organizuje się różne przedsięwzięcia, z których satysfakcję wnoszą obie strony.

Summary

Kostrzyn upon Odra in the European Union

Kostrzyn upon Odra, a rapidly developing town of nearly 18,000 inhabitants, is situated on the Polish-German border. Its economic success is mainly based on its good geo-political position in the center of a large complex of enterprises operating in the Kostrzyn-Słubice Special Economic Zone. Local government plays an important role in supporting entrepreneurship in the town and has received many prestigious awards for its activities. Kostrzyn is a town involved in a local project named the „Pro Europa Viadrina” Euroregion. Kostrzyn upon Odra’s cooperation with foreign partners dates back to the 1980s. Subsequent cooperation has mainly been based on partnership towns and transformed into cooperation in the field of science, culture, sport and tourism. It made excellent use of EU funds allocated for Poland in the pre-accession period, in particular within the framework of joint EU projects implemented with partners from Germany, Sweden and Portugal. The main objective of Kostrzyn, which could act as a model town for other small towns along the Polish frontier, is to eliminate barriers to cross-border cooperation. The residents and authorities of Kostrzyn are highly open to contacts with their Western neighbors. Projects such as the organization of joint cultural events, international cooperation of uniformed services, construction of a railway line between twin towns in Poland and Germany, and alignment of local laws are clear examples of how these once hostile countries (Poland and Germany), that were completely ruined during the war, today, thanks to cooperation within the structures of the European Union, are living in friendship and co-operating with each other to the satisfaction of each party.